

Toespraak

van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, dr. M.L. Vos, ter gelegenheid van de Nieuwjaarsontvangst van Z.M. Koning Willem-Alexander

datum 12 januari 2026

Majesteit,

Vorig jaar vierden we dat Nederland 80 jaar geleden werd bevrijd.

In de jaren die volgden na de Tweede Wereldoorlog kreeg ons land een ongekennde welvaart. Ouders wisten dat hun kinderen en kleinkinderen het beter zouden krijgen dan zichzelf. U en ik – en velen hier aanwezig – zijn opgegroeid in die jaren van hoop.

Die vanzelfsprekendheid van vooruitgang, voorspoed en voorspelbaarheid is er niet meer.

Twee maanden geleden, tijdens de Bijzondere Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal waarin we het herstel van de parlementaire democratie vierden, sprak generaal buiten dienst Peter van Uhm.

‘De enige zekerheid in deze tijd is dat de onzekerheden alleen maar toenemen,’ zei hij. Van Uhm droeg ons op om juist nu zo veel mogelijk zekerheid te geven.

Zijn boodschap trek ik me aan.

Het is de hoogste tijd om nog sterker weerstand te bieden aan krachten die onze democratische waarden en zekerheden bedreigen.

De wereld om ons heen staat onder druk, laten wij in Nederland stand houden.

We hebben best wat redenen om somber te worden, zo aan het begin van dit nieuwe jaar. Willen we ons land sterk houden, dan is het onze taak – als politici, en ook van u als koning – om **hoop** en **lotsverbondenheid** te benadrukken.

Onze democratische rechtsstaat is wat mij betreft een baken van hoop.

Dat is een boodschap die u de laatste tijd misschien wat minder vaak hoort.

Want het is makkelijk om te zeggen dat alles mis is en slecht gaat.

En daarvan is een deel ook waar.

Maar er gaat juist ook veel wél goed.

Ieder onderdeel van onze democratische rechtsstaat heeft zijn functie.

De slagkracht van een coalitie.

De tegenspraak van de oppositie.

De oordelen van de rechter.

De voorspelbaarheid van onze bureaucratie.

Het wikken, wegen en amenderen van wetten door de Tweede Kamer.

Het finale oordeel van de Eerste Kamer.

De rechtsstaat blijft in balans,

Door ons meerpartijensysteem,

Door de verhouding tussen de wetgevende, uitvoerende en de rechtsprekende macht,

Door de taakverdeling tussen de centrale en de decentrale overheden,

En niet te vergeten door de vrije en onafhankelijke pers.

Daarbij zijn ook de zorg, het onderwijs, het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven onmisbare steunpilaren.

Ik vergelijk het vaak met een mikado-bouwwerk.

Een precair evenwicht dat je met een te ruwe behandeling in elkaar kan laten vallen.

Dat tedere maar prachtige bouwwerk vergt continue aandacht en onderhoud.

We mogen best **kritisch** zijn op onderdelen.

We moeten **onderhoud** blijven plegen.

Maar laten we vooral **zuinig** zijn op alle onderdelen van onze democratie, rechtsstaat en samenleving.

Samen geven we daaraan vorm.

Met zo groot mogelijke vrijheid.

Binnen de regels van de democratie.

Zoals de hier in Amsterdam geboren en getogen filosoof Cruijff zei:

'Alleen kan je niks, je moet het samen doen'.

Majesteit,

In uw kersttoespraak sprak u ook over wat wij kunnen doen om de wereld iets beter over te dragen aan de volgende generatie,
door zuinig te zijn op wat ons verbindt,
om zo te zorgen voor een leefbare wereld.

In uw woorden hoorde ik uw belofte om dat zelf ook dit jaar weer te doen.

Zoals u dat – samen met de andere leden van het Koninklijk Huis – ook de afgelopen jaren heeft gedaan.

Majesteit,

Namens alle aanwezigen dank ik u voor deze ontvangst.

Ik zou nu graag het glas willen heffen op u, uw familie en uw Huis.

Op hoop, lotsverbondenheid en onze democratie!